

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
59 0 Ps 027075 16 Rev
Banja Luka, 30.11.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Rose Obradović kao predsjednika vijeća, Darka Osmića i Biljane Tomić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca C. d.o.o. U., zastupanog po punomoćniku F.M., advokatu iz T., protiv tuženog Mješoviti holding ERS Matično preduzeće a.d. T. - Zavisno preduzeće RiTE U. a.d. U. iz U., zastupanog po punomoćnicima V.D. i V.S., advokatima iz B., te G.B., zaposlenoj kod tuženog, radi naknade štete, v.s. 3.155.331,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci 59 0 Ps 027075 15 Pž od 16.3.2016. godine, na sjednici održanoj 30.11.2016. godine donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Bijeljini 59 0 Ps 027075 14 Ps od 06.3.2015. godine djelimično je usvojen tužbeni zahtjev pa se tuženi obavezuje da tužiocu na ime naknade štete u vidu izmakle koristi isplati iznos od 1.140.124,00 KM, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na ovaj iznos počev od 16.12.2003. godine pa do konačne isplate, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

Sa preostalim dijelom zahtjeva tužilac je odbijen.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci 59 0 Ps 027075 15 Pž od 16.3.2016. godine žalbe stranaka su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijeni su zahtjevi stranaka za naknadu troškova drugostepenog postupka.

Blagovremenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka, s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev tužitelja ili da se revizija usvoji, pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj osporava sve navode revizije, uz prijedlog da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je zahtjev tužitelja da sud obaveže tuženog da mu na ime naknade štete u vidu izmakle koristi zbog nezaključenja ugovora isplati iznos od 3.155.331,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Raspravljajući o ovako postavljenom tužbenom zahtjevu prvostepeni sud je utvrdio: da je tuženi u 2003. godini tenderom broj 54 objavio javnu licitaciju za izvođenje pomoćnih radova na P.K. B.S. U.. Komisija za ... predložila je „ugovaranje“ tih poslova sa: D.O.O. T. I. B., D.O.O. Š. A C. B., DOO C. U. (ovdje tužitelj), B. M. i S. U.. Tuženi je tužitelju dostavio obavijest broj 3241/03 od 21.4.2003. godine o izboru ovih preduzeća po tenderu broj 54. i o tome da su „dobila posao“. Javnim oglasom broj 7930/03 od 25.7.2003. godine tuženi je tenderom broj 75. objavio javnu licitaciju za izvođenje radova na otkrivci na P. K. B.S. U.. Komisija za ... je za izvođenje tih radova odabrala ponuđače: D.O.O. T. I. B., D.O.O. Š. A C. B., DOO C. U. (ovdje tužitelj) kojima je tuženi dostavio obavijest broj 8420/03 od 14.8.2003. godine, da su izabrani kao najpovoljniji ponuđači po tenderu broj 75. Rješenjem tuženog broj 01-312-298-11/00 od 24.9.2003. godine data je saglasnost za potpisivanje ugovora sa izabranim ponuđačima, ali ugovori nisu zaključeni. Zaključkom Vlade Republike Srpske broj 02/1-020-693/03 od 29.9.2003. godine tuženi je „zadužen“ da proizvodnju uglja i otkrivke vrši „sopstvenom mehanizacijom“ i da u tom cilju preduzme mjere radi obezbjeđenja sredstava i nabavke „nedostajuće mehanizacije“. Tužitelj je 14.11.2003. godine obavijestio tuženog da trpi štetu zbog neizvršavanja obaveze tuženog o uvođenju tužitelja u posao i da prema nalazu finansijskog vještaka od 12.11.2014. godine i dopuni tog nalaza od 15.01.2015. godine visina izmakle koristi za tužitelja zbog nezaključivanja ugovora iznosi 1.140.124,00 KM.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud primjenjujući odredbe Zakona o postupku nabavke robe, usluga i ustupanja radova („Sl. glasnik RS“ 20/01, u daljem tekstu: ZOPNRUiUR), koji je u vrijeme objavljivanja predmetnih tendera bio na snazi i odredbe Zakona o obligacionim odnosima (“Službeni list SFRJ” br. 29/78, 39/85 i 57/89, te “Službeni glasnik Republike Srpske” broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) nalazi da je tužitelj na javnim nadmetanjima za radove učestvovao sa svojim ponudama na zakonom propisan način; da je bio izabran za jednog od najpovoljnijih ponuđača, obzirom da niti jedan od prijavljenih ponuđača nije imao kapacitet za obavljanje svih potrebnih radova; da tuženi nikad nije zaključio ugovor sa tužiteljem iako je po odredbi člana 8. tačka 7. ZOPNRUiUR bio u obavezi da zaključi ugovor i primjenom odredbi člana 183. i člana 189. stav 3. ZOO obavezao tuženog da tužitelju na ime izgubljene zarade isplati iznos kao u izreci prvostepene presude.

Odlučujući o žalbama tužitelja i tuženog, drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravno shvatanje prvostepenog suda, te je žalbe odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Odluke nižestepeni sudova su na zakonu zasnovane.

Neutemeljena je tvrdnja revidenta da postupak po predmetnim tenderima broj 54. i broj 75. nije nikad okončan, budući da niko od ponuđača nije izabran za najpovoljnijeg ponuđača. Naime, tačno je da po navedenim tenderima nije izabran samo jedan ponuđač, ali ZOPNRUiUR nema izričite odredbe da je u postupku javnih nabavki moguće izabrati samo jednog ponuđača. Prema stanju spisa, a prema obimu posla iz javno objavljenih tendera niti jedan od ponuđača nije imao potrebne kapacitete za obavljanje potrebnih poslova za tužitelja, pa je tuženi mogao izabrati više najpovoljnijih ponuđača – po tenderu broj 54. – 5 izvođača, a po tenderu broj 75. – 3 izvođača, među kojima i tužitelja. O tome je tužitelj obaviješten, shodno odredbi člana 27. ZOPNRUiUR, obavještenjima od 21.4.2003. godine i od 14.8.2003. godine, pa je u smislu odredbe člana 39. stav 1. ZOO na taj način tuženi prihvatio ponudu tužitelja. Dakle, izjava o prihvatanju ponude proizvodi dejstvo u trenutku kada ju je ponudilac primio od ponuđenog, pa opoziv ponude poslije tog trenutka nije moguć. Nakon toga, prema odredbi člana 8. stav 1. tačka 7. ZOPNRUiUR obaveza zaključenja ugovora postaje zakonska obaveza tuženog. Kako do zaključenja ugovora između tužitelja i tuženog nesporno nije došlo krivicom tuženog, tužitelju pripada pravo da traži naknadu štete u smislu odredbe člana 183. ZOO, kako to pravilno nalaze oba nižestepena suda.

Zbog navedenog tužitelju saglasno odredbi člana 183. ZOO, a u vezi odredbe člana 154. stav 1., člana 155., člana 189. i člana 262. stav 1. i stav 2. istog zakona pripada pravo da traži naknadu štete u vidu izmakle koristi, a koja treba tužitelja da stavi u imovinski položaj u kome bi on bio da je ugovor zaključen i izvršen. Visina te štete predstavlja korist od posla koju bi tužitelj prema redovnom toku stvari ostvario po odbitku svih troškova koje bi imao da je posao obavio.

U konkretnoj situaciji, vještak finansijske struke Slavko Rosić je izgublenu dobit tužitelja izračunao po dvije metode i to primjenom cjenovnih parametara iz ponuđenih ugovora (ukupan iznos štete 1.140.124,00 KM) i primjenom metode visine profitnih stopa iz 2002. godine (ukupan iznos štete 1.215.874,00 KM). Dajući svoj nalaz po oba metoda, vještak je imao u vidu omjer ponuđenih radova podijeljen između ponuđača čije ponude su prihvaćene - 1/5 radova po tenderu broj 54. i 500.000 m³ otkopavanja, utovara, transporta i odlaganja čvrste mase od ukupno traženih radova na 2.200 000 m³ te mase, što je definitivno najpovoljniji omjer po tuženog u odnosu na tužitelja. Računajući izgublenu zaradu tužitelja zbog nezaključenja ugovora, vještak je pravilno imao u vidu cijenu radova po moto – času (tender broj 54.), odnosno po iskopanom, transportovanom i odloženom kubnom metru čvrste mase (tender broj 75.), ponuđenu od strane tuženog, na koji način je došao do mogućeg bruto prihoda tužitelja (u nalazu taj prihod vještak pogrešno naziva neto prihodom) iz neostvarenog posla. Od dobijenog iznosa vještak je odbio moguće troškove – goriva, maziva, plata i doprinosa zaposlenih, na koji način je u konačnom nalazu izračunao izgublenu zaradu tužitelja u iznosu od 1.140.124,00 KM, koji iznos bi ustvari predstavljao profit tužitelja da su ugovori zaključeni i izvršeni.

Ovakav nalaz vještaka S.R. i po ocjeni ovog suda predstavlja stručno utvrđeno stanje nastale štete za tužitelja saglasno parametrima utvrđenim tokom postupka, pa imajući u vidu da stranke nisu imale konkretnih prigovora na takav nalaz, niti se visini utvrđene štete posebno prigovara revizijom tuženog, pravilno su sudovi učinili kad su taj nalaz u sklopu ostalih dokaza prihvatili kao dokaz o visini izgubljene koristi tužitelja.

Neosnovan je i prigovor revizije da se pri utvrđivanju visine štete na ime izgubljene koristi trebao primijeniti stav iz odluke Saveznog suda SFRJ broj Gs-251/77 po kome je izgubljena korist predstavlja „negativni ugovorni interes“, odnosno štetu koja je nastala za tužitelja zbog učešća u postupku tendera i štetu zbog izgubljenih poslova.

O ovom prigovoru oba nižestepena suda su dala obrazloženje koje prihvata i ovaj sud, uz napomenu da se u vrijeme izražavanja tog stava radilo o potpuno različitim društvenim i ekonomskim odnosima od vremena kad je predmetna šteta nastala.

Bez značaja je i prigovor revidenta da bi ugovor zaključen sa tužiteljem bio ništav zbog postojanja zaključka vlade o zabrani zaključenja takvog ugovora tuženom. Naime, takav zaključak Vlade Republike Srpske ne predstavlja opšti akt, odnosno prinudni propis kakav ima u vidu odredba člana 103. ZOO u pogledu ništavosti ugovora, nego predstavlja akt vlade, koji je ona donijela u vršenju nadzora nad tuženim, na koji je imala pravo po tada važećem Zakonu o državnim preduzećima i može imati značaj samo u odnosima tuženog preduzeća i Vlade RS, ali ne i prema trećim licima.

Iz navedenog proizlazi da pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je o reviziji tuženog odlučeno kao u izreci temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku (“Službeni glasnik RS” br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13).

Predsjednik vijeća
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić